

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NATIONAL
SENIOR CERTIFICATE**

KREITI YA 12

SEPEDI LELEMETLALELETŠO LA PELE (FAL)

LEPHEPHE LA PELE (P1)

DIBATSELA 2012

MEMORANTAMO

MEPUTSO: 80

Palomoka ya matlakala a memorantamo ke 6.

KAROLO YA A: TEKATLHALOGANYO**POTŠIŠO YA 1**

- 1.1 1.1.1 Lekala la difofane. (1)
- 1.1.2 Bene ya madulo a 15./ Maemo a tlase/ dinamelwa tšeo di sa ronwego ke go wela dikotsing ka ge beng ba tšona ba sa di hlokomele. (1)
- 1.1.3 Ba rata dintwa./
Ga ba obamele melao ya tsela. (2)
- 1.1.4 Ka go ba kgontšha go tšea maeto a kgwebo./
Ka go ba kgontša go tsenela meletlo yeo e lego mafelong a kgole. (2)
- 1.1.5 Bathobaso bao ba nago le sa bona. (2)
- 1.1.6 Balekwa ba fiwe meputso ge ba tšweleditše phapano magareng ga ditaxi tša fase le tša lefaufaug:
Mohlala: Bafofiši ba lefaufaug ba tla latela melao yeo e beilwego go phala ba mebileng. (2)
- 1.1.7 Balekwa ba tla tšweletša dikarabo tša go fapafapana: Batho ga ba na kgetho ka gore mmušo o sa abe dinamelwa tša bohle tšeo di lekanego. (2)
- 1.1.8 Balekwa ba tla tšweletša dikarabo tša go fapafapana: Ga ba hlomphe banamedi. (2)
- 1.1.9 Ba nyaka tšhelete ye ntši ka lebelwana. (2)
- 1.1.10 Mokgatlo wa SANTACO ke wa Bathobaso, ge o ka lebelela Bathobaso ga ba na dikgwebo tšeo di phenkgišanago le tša Bathobašweu. (2)
- 1.1.11 Go ba hlahla, go ba romela tlhahlong ya bootledi le go ba hlohleletša go latela melao ya tsela./Go putsa baotledi ka tshwanelo. (2)
- 1.2 1.2.1 Motšhelo le dikoloto (2)
- 1.2.2 Yo a nago le dikoloto ga a ipshine ka bophelo, yo a se nago le dikoloto o ipshina ka bophelo. (2)
- 1.2.3 Tšhelete/ lehumo. (2)
- 1.2.4 Ba sepela ka go khukhuna ka ge ba imelwa (ke dikoloto le motšhelo). (2)
- 1.2.5 Ba ka dira dipeakanyo pele ba reka dilo/ ba ka phela ka go reka Tokelo ya ngwalollo e ileditšwe

dilo tšeo dipotla tša bona di ba dumelelago go di reka/ go lefela dilo semeetseng.

(2)

PALOMOKA YA KAROLO YA A:

30

KAROLO YA B: KAKARETŠO**POTŠIŠO YA 2**

- 2.1 Balekwa ba ka tšweletša dintlha tše šupa go tše di latelago ka lenaneo le lengwe le le lengwe:

	Tsopolwa	Mantšu a tlhalošo
1.	'Tlaišego o dula le rakgadiagwe yo a sa mo swarego gabotse'.	Tlaišego o tlaišwa ke rakgadiagwe.
2.	'Barutiši ba mmone ka go se sa šoma gabotse dithutong'.	Ga a šome gabotse dithutong.
3.	'O dula a lapile ka gona ga a kgone le go araba dipotšišo ka phapošing'.	Ga a theeletše ge a le ka phapošing ka lebaka la go lapa.
4.	'Ka mehla ge o mo lebelela o tla hwetša a potuma. Go itšhupa a sa robale le bošego ka lebaka la tlhorišo ye'.	O phela ka go potuma.
5.	'Tlaišego o dula a le bodutwana a le noši'.	O phela a le bodutung.
6.	'Ge o ka bolela ka lentšu la segalo sa godimo o tšhoga mo nkego o nyaka go mmetha'.	Ge a bitšwa o a tšhoga.
7.	'Nako ye nngwe o lwela le dilo tše dinnyane tše motho yo mongwe a sa bonego di tshwenya le gannyane'.	O rata go lwela le dilo tša go se re selo.
8.	'Ge o re o bolela le yena o ba bogale bja tau'.	O bolela ka bogale ge a boledišwa.

- Dintlha = 7
- Polelo = 3
- Palomoka=10

Kabo ya meputso

Kabo ya meputso ya polelo ge molekwa a šomišitše mantšu a tlhalošo.

1–3 ya dintlha tša nnete – moputso 1

4–5 ya dintlha tša nnete – meputso 2

6–7 ya dintlha tša nnete – meputso 3

Kabo ya meputso ya polelo ge balekwa ba šomišitše mantšu a bona le ditsopolwa.

1–3 ya ditsopolwa le 3–4 ya dintlha tša tlhalošo – 3 meputso

4–5 ya ditsopolwa le 2 ya dintlha tša tlhalošo – 2 meputso

6 ya ditsopolwa le 1 ntlha ya tlhalošo – 1 moputso

7 ya ditsopolwa – 0 moputso

HLOKOMELA

Sebopego:

Kakaretšo e swaiwe le ge e ka tšweletšwa ka sebopego seo e sego sa maleba.

Palo ya mantšu

Baswai ba kgonthiše palo ya mantšu ao a šomišitšwego.

O se fokotše meputso ge molekwa a se a bontšhe palo ya mantšu goba ge a bontšhitše palo yeo e se go ya maleba.

Ge molekwa a fetile palo yeo e beilwego ya mantšu, bala go fihla go a mahlano fela ka godimo ga palo yeo e beilwego gomme o hlokomologe seripa seo se šetšego sa kakaretšo.

Kakaretšo yeo e lego ye kopana empa e swere dintlha ka moka tšeo di nyakegago e fiwe meputso ka botlalo.

KAROLO YA C: THUTAPOLELO LE TŠHOMIŠOPOLELO**POTŠIŠO YA 3**

- 3.1 Ke senkgišabose. (1)
- 3.2 Dimpša di a e bona. (1)
- 3.3 (a) Leina la senkgišabose.
(b) Lefelo leo o ka se hwetšago gona.
(c) Theko ya sona.
(kgetha e tee) (2)
- 3.4 Fothela gatee ka letšatši o nkge segoši mosegare ka moka. (2)
- 3.5 Go goga šedi ya mmadi. (2)
- 3.6 Ke ya gore ge o šomiša senkgišabose se o tla ratwa kudu/Wa dula dipelong tša batho/Senkgišabose se se ratwa ke batho ka bontši. (2)
[10]

POTŠIŠO YA 4

- 4.1 Meaparo ya setšo/didirišwa tša setšo/Dijo tša setšo/Dithalwa tša setšo (Dintlha tše pedi) (2)
- 4.2 Ka go tsoma diphoofolo/ Ka leruo. (1)
- 4.3 Bošego: Go bonala leswiswi kua morago. (1)
- 4.4 Go kgahlwa ke seo ba se bonago. (1)
- 4.5 Tlhorišo ya bana ke ba bagolo. (2)
- 4.6 A go kwa bohloko. (2)
- 4.7 E laetša gore motho yo o a nagana./Seo a se gopolago/Naganago. (1)
[10]

POTŠIŠO YA 5

- 5.1 5.1.1 Gabotse (kudu). (1)
- 5.1.2 (a) Mmotoro.
(b) Tšheke. (2)

- 5.1.3 Pheteletšo./C (1)
- 5.1.4 Yo a thopilego, leamanyidiri. (2)
- 5.1.5 - 'Modimo ga a fe ka letsogo'.
- Modimo o fa ka letsogo/
- 'O be o ka re ga ba gate fase ge ba sepela' – O be o ka re ba gata fase ge ba sepela/
- 'E le ge a sa tshepe seo mahlo a gagwe a mmontšhago sona' – E le ge a tshepa seo mahlo a gagwe a mmontšhago sona. (2)
- 5.1.6 Go kopanya mantšu.
Mosadi le bana ga ba tshepe seo ba se bonago. (2)
- 5.1.7 Bone- lefetile.
Pejana- tekatekanyo. (2)
- 5.1.8 Ke go tšweletša mantšu a go tšwa molomong wa moanegwa/ polelothwi./Motho yo a bolelago. (2)
- 5.2 5.2.1 A go tlaišega/Go se šome/Go hlaka. (2)
- 5.2.2 (a) Bošaedi bja batho. (2)
- 5.2.3 Go itaetša a se na maatla a go emelela le go šoma./O dira bjalo gore a hlole mešomo. (2)

[20]

PALOMOKA YA KAROLO YA C: 40
PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 80